

สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ ม.อ.

ยุทธศาสตร์ระบบอาหารจังหวัดสงขลา

ยุทธศาสตร์ระบบอาหารจังหวัดสงขลา ปี 2558-2562

สถานการณ์ด้านอาหารของจังหวัดสงขลา

1. พื้นที่ผลิตอาหารในจังหวัดสงขลาลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุจากการเปลี่ยนวิธีการผลิตแบบเชิงเดี่ยว การถูกภาวะคุกคามจากโครงการต่างๆ ทำให้ประชาชนไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้
2. อาหารแต่ละประเภทมีการปนเปื้อนสารเคมี สิ่งแปลกปลอมมากขึ้น ส่งผลต่อมาตรฐาน คุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค
3. เกิดปัญหาขาดสารอาหาร เด็กเตี้ย ผอม และซีด ส่งผลให้เด็กไอคิวต่ำ และปัญหาโรคอ้วน โรคเรื้อรัง สาเหตุจากการได้รับโภชนาการที่ไม่เหมาะสม
4. วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทางด้านอาหารพื้นบ้านและสมุนไพร ถูกทดแทนโดยระบบตะวันตก อนาคตอาจจะสูญหาย

สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดสงขลา

ภาพรวมพื้นที่เกษตรจังหวัดสงขลา ปี 2554 มีพื้นที่ทำการเกษตร 3,153,853 ไร่ 66.98% ของพื้นที่ทั้งหมดมีเกษตรกร 451,093 ครัวเรือน 35.84% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด การทำสวนยางพารา มีสัดส่วนการใช้พื้นที่ 68% ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ส่วนทำนาและปลูกไม้ผล มีสัดส่วน 10.95% และ 3.31% ตามลำดับ อำเภอที่ใช้พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้นมากที่สุด คือ อำเภอสะเดา จำนวน 422,704 ไร่ รองลงมา คือ อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ อำเภอที่ใช้พื้นที่ทำนาสูงที่สุด คือ อำเภอระโนด จำนวน 117,209 ไร่ รองลงมาคือ อำเภอสทิงพระ จำนวน 41,638 ไร่ อำเภอสิงหนคร จำนวน 40,938 ไร่ และอำเภอกระแสสินธุ์ จำนวน 30,735 ไร่

1. ผลกระทบจากการทำอาชีพยางพาราต่อความมั่นคงทางอาหาร

- 1.1 ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรได้แก่ปุ๋ยและยาฆ่าตอเนือง
- 1.2 กฎหมายและกฎระเบียบที่ไม่สอดคล้อง เช่น การปลูกพืชยืนต้นร่วมกับยางพารา ยังคงอนุญาตเพียง 15 ต้นต่อไร่ และห้ามลดจำนวนต้นยางพาราต่อไร่ ประมาณ 60-75 ต้นต่อไร่ หรือการไม่สนับสนุนพัฒนาพันธุ์ยางพื้นเมืองนำมาปลูกและจำหน่าย
- 1.3 การสูญเสียฐานอาหาร สมุนไพรและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเกิดจากการจัดการแปลงยางพารา ที่ไม่ยอมให้เว้นไม้เดิมหรือพืชเดิม การใช้เครื่องจักรในการไถพรวน สารเคมีทำลายหญ้า หรือการใช้ยาฆ่าตอส่งผลให้พืชอาหารและสมุนไพรถูกทำลาย

2. ผลกระทบต่อการทำนาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร

- 2.1 สาเหตุที่ทำให้การทำนาลดลง เนื่องจากปัญหาที่ดิน น้ำและเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นปัจจัยสำคัญ เพราะการทำนาปี 2 ครั้ง ดินไม่ได้พักขาดการบำรุงดินที่ถูกวิธีทำให้ดินแข็ง เสื่อมสภาพ ไม่มีอินทรีย์วัตถุ ระบบนิเวศน์เสีย นาเสียสมดุล ทำให้จำนวนข้าวต่อไร่ต่ำ
- 2.2 สำหรับน้ำในการทำนายังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ ด้วยระบบชลประทานไม่ทั่วถึง คลองชลประทานไม่สามารถส่งน้ำเข้านาได้ สาเหตุเกิดจากที่นาสูงกว่าระดับน้ำในคลองชลประทาน จึงเกิดปัญหานาร้างกระจายในพื้นที่ เช่น ตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ และตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี
- 2.3 นอกจากนี้ปัญหาราคาพันธุ์ข้าวที่สูง การขาดพันธุ์ข้าวที่ดี ขาดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นที่ทนทานต่อโรคและศัตรูพืช ข้าวท่อน้ำ และการปนเปื้อนของวัชพืชจากพันธุ์ข้าว ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้การทำนาลดลงไป

3. ผลกระทบจากการทำการประมงต่อความมั่นคงทางอาหาร

3.1 จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีท่าเทียบเรือที่มีขนาดใหญ่ ทำให้เรือประมงจำนวนมากหมุนเวียนเข้ามาเทียบท่า เพื่อขนถ่ายสินค้าจำนวนมาก โดยในปี 2556 จังหวัดสงขลา มีผลผลิตจากการประมงทะเล ปริมาณ 93,815,669 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 2,249,109,149 บาท ประกอบด้วย ชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ คือ

ชนิดสัตว์น้ำ	ปริมาณ (กิโลกรัม)
ปลาทุ	3,281,879
ปลาเลย	40,574,511
ปลาหลังเขียว	763,037
ปลาเปิด	20,398,875
กุ้ง	96,659
กั้ง	92,706
หมึก	7,858,035
ปู	103,473

3.2 การประมงในทะเลสาบสงขลา

ชาวประมง มี 2 ประเภทคือ กลุ่มที่มีอาชีพหลักทำการประมงอย่างเดียว กับกลุ่มที่มีอาชีพอื่นด้วย ซึ่งแต่ละครัวเรือนจะทำการประมงด้วยเครื่องมือหลายชนิด เช่น ลอบยื่น โพงพางและอวนลอย พบอยู่มากบริเวณทะเลสาบตอนนอกและทะเลหลวงตอนล่าง เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น กุ้งชนิดต่างๆ ปลากระบอก ปลากระพง เป็นต้น

สำหรับเครื่องมือจับสัตว์น้ำ ประกอบด้วยเครื่องมือประจำที่ ประเภท โพงพางและไชนั่ง โดยในปี 2554 มีเครื่องมือไชนั่งบริเวณทะเลสาบสงขลา ตอนนอกจำนวน 17,029 ซอง มีโพงพางจำนวน 101 แถว 1,446 ซอง

3.3 พื้นที่การเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (ที่มา สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา 2556)

พื้นที่การเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

อำเภอ	กุ้งทะเล			ปลากะพงขาว		
	จำนวนราย	จำนวนบ่อ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนราย	จำนวนกระชัง	พื้นที่ (ไร่)
เทพา	95	402	1,701.55	470	715	11.17
เมือง	3	8	35.00	411	2,281	39.57
กระแสสินธุ์	3	5	16.00	-	-	-
ควนเนียง	46	120	453.26	356	799	12.48
จะนะ	111	342	1,383.50	322	1,621	17.79
ระโนด	1,029	2,716	9,907.09	-	-	-
สติงพระ	20	57	159.04	-	-	-
สิงหนคร	99	389	1,309.30	983	3,126	31.26
หาดใหญ่	69	273	1,254.76	-	-	-
บางกล่ำ	1	8	32.00			
รวม	1,476	4,320	16,251.50	2,542	8,542	112.27

3.4 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

จังหวัดสงขลา มีการเลี้ยงปลาน้ำจืดกันกระจัดกระจายเกือบทุกอำเภอ ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นการเลี้ยงเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือน โดยในปี 2554 มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดทั้งสิ้น 6,723 ราย 13,100 บ่อ พื้นที่ 7,639.79 ไร่ เป็นการเลี้ยงปลากินพืชจำนวน 2,871 ราย 6,013 บ่อ พื้นที่ 4,097.32 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.70 เลี้ยงปลาดุกจำนวน 3,617 ราย 6,419 บ่อ พื้นที่ 3,215.87 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.80 ที่เหลืออีกร้อยละ 3.50 เป็นการเลี้ยงปลาช่อน ปลาหมอ ปลากดเหลือง และปลาชะโด เป็นต้น

3.5 ปัญหาของประมงพื้นบ้าน

- 1) ชาวประมงพื้นบ้านขาดความรู้ เช่น การจัดการทรัพยากร การประกอบอาชีพเสริม การแปรรูปผลผลิต ตลาดขายผลผลิต และสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) ปัญหาจากปัจจัยภายนอก เช่น การใช้เครื่องมือ-ประมงทำลายสัตว์น้ำขนาดเล็กของเรือประมงพาณิชย์ ผลกระทบจากการขุดเจาะน้ำมัน
- 3) ต้นทุนในการประกอบอาชีพสูงโดยเฉพาะค่าน้ำมัน อวน แห ตะกั่วดินอวน เชือกไนลอน ถ่านไฟฉาย น้ำแข็ง
- 4) ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ระบบนิเวศน์เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทะเลสาบสงขลาที่มีสภาพตื้นเขิน มีสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำ ได้แก่ ทำเรื่อน้ำลึกลงขลา และการสร้างประตูเปิด-ปิด ทางน้ำที่ปากกระวะ อำเภอรอนดง ส่งผลให้ระบบไหลเวียนน้ำเปลี่ยนแปลง ทำให้พันธุ์สัตว์น้ำตัวอ่อนในทะเลสาบลดลงและปลาหลายชนิดสูญพันธุ์
- 5) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน กองขยะ และสารเคมีทางการเกษตรไหลสู่ทะเลสาบสงขลาและชายฝั่งทะเล
- 6) ประสบปัญหาชายฝั่งถูกคลื่นกัดเซาะตลอด ปัญหาเกิดจากการสร้างทำเรื่อน้ำลึกลงขลา ซึ่งทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทาง ตะกอนทรายถูกกัดก มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ชายฝั่ง แหล่งอาศัยของสัตว์น้ำหน้าดินและปลาชายเลน

- 7) การขุดเจาะสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย โดยการวางสายเคเบิล ทำให้น้ำมันและสารเคมีจากแท่นขุดเจาะน้ำมันไหลปนเปื้อนกับน้ำทะเล และเสี่ยงจากสายเคเบิลที่ลั่นสะเทือนใต้น้ำ ทำให้ฝูงปลาแตกกระจายไม่อยู่เป็นฝูง เช่น ปลาจวด ปลาทุ ส่งผลให้ชาวประมงที่ดำน้ำฟังเสียงฝูงปลาจับทิศทางปลาไม่ถูก
- 8) การใช้ทรัพยากรเกินขอบเขต และการทำประมงผิดกฎหมาย โดยเฉพาะในทะเลสาบสงขลาที่มีการใช้เครื่องมือประมงเกินขอบเขตความสามารถของการขยายพันธุ์และเจริญเติบโต จากการสำรวจเครื่องมือจับสัตว์น้ำจากเอกสารสมาคมประมงทะเลสาบ อำเภอสทิงพระ พบ โม่ระ 20,362 ลูก บาม 80 ร้าน ชันช่อ 334 หลัง และมีเครื่องมือจับสัตว์น้ำอื่นๆ เช่น อวนลอย แห เบ็ด และมีเรืออวนรุน ที่ใช้ตาข่ายเขียวทำอวนรุนกับคันไม้ไผ่ ประมาณ 500 ลำ

3.6 ด้านผลกระทบจากภาวะคุกคามในแผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลต่อความมั่นคงทางอาหาร พบดังนี้

โดยมีแผนและโครงการที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่ โครงการก่อสร้างและขยายโรงไฟฟ้า โครงการก่อสร้างทำเทียบเรือน้ำลึก สงขลา 2 ทำเรือน้ำลึกสงขลาที่หน้าทับโครงการท่อส่งน้ำมันดิบฯ พื้นที่คลังเก็บ น้ำมันฝั่งสงขลา โครงการต่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมระหว่างท่าเรือน้ำลึกสงขลา กับท่าเรือปากบาราสตูล เป็นต้น

โดยสรุป สถานการณ์สำคัญของความมั่นคงทางอาหารในจังหวัดสงขลา

- 1) พื้นที่นาลด พื้นที่สวนเพิ่มขึ้น การเข้าสู่เกษตรเชิงพาณิชย์
- 2) การเพิ่มพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยว
- 3) เกษตรพันธะสัญญาเพิ่มมากขึ้น เข้าสู่ภาวะพึ่งพิงทั้งความรู้ เทคโนโลยี และพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์
- 4) ความหลากหลายทางชีวภาพน้อยลง
- 5) ภาวะคุกคามของทุนขนาดใหญ่
- 6) ภาวะคุกคามของนโยบายอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อพื้นที่ความมั่นคงทางอาหาร

สถานการณ์ด้านอาหารปลอดภัย

1. ผลการสำรวจสารปนเปื้อนจังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2556 (ตุลาคม 2555 - กันยายน 2556) ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา พบว่า

1.1 การตรวจวิเคราะห์อาหาร และผลิตภัณฑ์สุขภาพทางด้านเคมี 5,872 รายการ ผ่านมาตรฐาน 5,648 รายการ คิดเป็นร้อยละ 96.18 ของตัวอย่างทั้งหมด

1.2 การตรวจวิเคราะห์ด้านจุลินทรีย์ 302 รายการ ผ่านมาตรฐาน 215 รายการ คิดเป็นร้อยละ 71.19 ของตัวอย่างทั้งหมด

1.3 รวมตรวจวิเคราะห์จำนวน 6,174 รายการ ผ่านมาตรฐาน 5,863 รายการ คิดเป็นร้อยละ 94.96 ของตัวอย่างทั้งหมด

2. ชนิดสารที่ตกค้างมากที่สุด คือ ยาฆ่าแมลง โดยตกมาตรฐานถึง 117 รายการ จาก 3,007 รายการ คิดเป็นร้อยละ 5.89 ของตัวอย่างทั้งหมด นอกจากนี้ ยังพบสารบอแรกซ์ ฟอร์มาลีน และสีสังเคราะห์ อย่างละ 1 รายการ สารโพลารีนในน้ำมันทอดซ้ำ 7 รายการ สารอะฟลาท็อกซิน 11 รายการ สารไอโอดีน 7 รายการ

3. สำหรับยาฆ่าแมลงตกค้างจะพบในพืชผัก เช่น กระเทียม ผักกวางตุ้ง กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี กุยช่าย คื่นช่าย คะน้า ดอกหอม ต้นหอม บร็อคโคลี่ ใบบัวบก ผักกาดขาว ส่วนสารบอแรกซ์พบในหมีเหลือง สารฟอร์มาลีนพบในปลาหมึก และสีสังเคราะห์อาหารพบในกึ่งแห้ง อะฟลาท็อกซินพบในชาเขียว และถั่วลิสง สารโพลารีนในน้ำมันทอดซ้ำพบในน้ำมันทอดกล้วย ทอดไก่ ลูกชิ้น ไส้กรอก ทอดหมู

4. ส่วนการวิเคราะห์อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพด้านจุลินทรีย์ ยังพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มในมือผู้สัมผัสอาหารและภาชนะสัมผัส โคลิฟอร์มในอาหาร และน้ำแข็ง

โดยสรุป สถานการณ์สำคัญของความปลอดภัยทางอาหารในจังหวัดสงขลา

- 1) สารเคมีภาคเกษตรโดยเฉพาะในพืชผักรุนแรง
- 2) พบจุลินทรีย์ในอาหาร โดยเฉพาะโคลิฟอร์มในมือผู้สัมผัสอาหารและภาชนะสัมผัส โคลิฟอร์มในอาหาร และน้ำแข็ง สาเหตุจากผู้ประกอบการและสุขอนามัยส่วนบุคคล

สถานการณ์โภชนาการ จังหวัดสงขลา

1. จากข้อมูลสำรวจระดับไอคิวของเด็กทั่วประเทศ พบว่า ระดับไอคิวของเด็กภาคใต้โดยเฉลี่ยอยู่ในลำดับรองสุดท้ายของประเทศ และหากแยกตามรายจังหวัด พบว่า เด็กในจังหวัดสงขลา มีระดับไอคิวอยู่ในลำดับที่ 5 ของภาคใต้ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมาจากภาวะโภชนาการและพฤติกรรมบริโภค

2. จากการสำรวจสถานการณ์โภชนาการของกลุ่มเด็กวัย 6 เดือน-5 ปี และกลุ่มเด็กวัย 6-14 ปี พบรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

สถานการณ์โภชนาการ	เด็ก 6 เดือน-5 ปี	เด็ก 6 ปี-14 ปี
การศึกษาผู้เลี้ยงดูหลัก	ประถมศึกษา-น้อยกว่า	ประถมศึกษา-น้อยกว่า
การได้รับวิตามินแร่ธาตุระหว่างตั้งครรภ์	28-57%	
ได้รับนมแม่ครบ 6 เดือน	7-22%	
การกินผักผลไม้	ต่ำกว่าเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์
ดื่มน้ำอัดลม น้ำหวาน ทุกสัปดาห์	43-64%	52-66%
การกินขนมขบเคี้ยว ทุกสัปดาห์	54-64%	52-72%
น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์	4.8-8.8%	1.9-7.6%
เริ่มอ้วนและอ้วน	6.8-12.9%	9.8-15.7%
ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์	8.1-15.4%	3.8-6.5%
การกินอาหารไม่ครบ 3 มื้อ มักขาดมื้อเช้า		16-20%
ไอโอดีนต่ำ	12-29%	13-16% (3 พื้นที่)

3. สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอกจำแนกตามกลุ่มโรคของผู้ป่วยนอก 21 กลุ่มโรค (จากรายงาน DATA CENTER สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ปี 2556) ในปี 2556 พบว่าอัตราการป่วยโรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม จำนวน 473,113 ราย คิดเป็นอัตรา 34,319.01 ต่อแสนประชากร สูงเป็นอันดับ 4 จาก 21 กลุ่มโรค

4. สำหรับสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยใน จำแนกตามกลุ่มโรคของผู้ป่วยใน 75 กลุ่มโรค (จากรายงานผู้ป่วยในของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) ในปี 2556 จำนวนและอัตราป่วยสูงสุด ได้แก่ กลุ่มโรคความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึมอื่นๆ จำนวน 29,773 ราย คิดเป็นอัตรา 2,159.70 ต่อแสนประชากร สูงเป็นอันดับแรกใน 75 กลุ่มโรค

โดยสรุป สถานการณ์สำคัญของปัญหาโภชนาการในจังหวัดสงขลา

- 1) น้ำหนัก ส่วนสูงและไอคิวเด็กตกมาตรฐาน อันเนื่องมาจากพฤติกรรมบริโภคในกลุ่มเด็กวัย 6 เดือน-5 ปี และกลุ่มเด็กวัย 6-14 ปี
- 2) การดูแลเด็กของผู้ปกครอง ครูศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนในการบริโภคตามหลักโภชนาการและสร้างนิสัยบริโภคที่ถูกต้อง
- 3) อัตราการป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เกิดจากพฤติกรรมบริโภค

การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ในภาพรวมของจังหวัด (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์จุดแข็ง (S - STRENGTHS)

S - STRENGTHS	
S1	<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังมีฐานทรัพยากรที่สมบูรณ์ โดยยังเป็นแหล่งผลิตข้าว และอาหารทะเลที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อาหารทะเล เป็นแหล่งผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารทะเลมากที่สุดของภาคใต้ (มีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ จำนวน 30 โรง) 2) ข้าว มีพื้นที่ราบลุ่มรอบทะเลสาบสงขลาที่เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ตอนล่าง (ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 180,000 ตัน/ปี)
S2	<p>ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ ทั้งระดับครอบครัว และชุมชน เช่น สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน มี 2 แห่ง ได้แก่ บ้านนาปรัง อ.นาทวี, บ้านคลองตอ อ.รัตภูมิ และกลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองเป็ยะ อ.จะนะ, กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มออมทรัพย์บ้านโคกคราม อ.ระโนด เป็นต้น 2) เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรและแปรรูปอุตสาหกรรมเกษตรสำคัญของภาคใต้ (จำนวนโรงงาน 1,862 โรง เงินทุน 67,048.00 ล้านบาท จำนวนคนงาน 75,905 คน) สามารถรองรับวัตถุดิบทางการเกษตรจากจังหวัดใกล้เคียงในภาคใต้ตอนล่าง (ยางพารา สัตว์น้ำ)
S3	<p>ด้านสังคม/การศึกษา/คุณภาพชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เป็นศูนย์กลางการศึกษาด้านการเกษตรของภาคใต้ที่มีการจัดการศึกษาทุกระดับ มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มีมหาวิทยาลัยในจังหวัด 5 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยจากภูมิภาคอื่นอีก มากกว่า 4 แห่ง ซึ่งทำการสอนในระดับปริญญาตรี โทและเอก ทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สันปสนุน การพัฒนาจังหวัดในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเกษตร สิ่งแวดล้อม เป็นต้น 2) มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในชุมชน เช่น ศาสนสถาน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จำนวน 69 แห่ง (หมู่บ้าน) เช่น หมู่บ้านแม่ข่ายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหมู่บ้านตาลโตนด (บ้านสวนตาล)

S - STRENGTHS	
S4	<p>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีอัตลักษณ์ของความเป็นเมืองที่มีสองทะเลเชื่อมต่อกัน ระหว่างทะเลสาบสงขลา และทะเลอ่าวไทย ซึ่งทะเลสาบสงขลามีลักษณะพิเศษ เป็นทะเล 3 สามน้ำ (น้ำจืด, น้ำกร่อย และน้ำเค็ม) 2) มีภูมิปัญญาทั้งด้านอาหารพื้นบ้านและยาสมุนไพร
S5	<p>ด้านเครือข่ายและการเมือง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีเครือข่ายเกษตร เครือข่ายชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง เช่น กลุ่มองค์กรสภาเกษตรกรประชาชน สภาองค์กรชุมชน เครือข่ายลัจจะออมทรัพย์ 2) มีสมาคม องค์กรเอกชน ที่เข้มแข็ง เช่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรม สมาคมสมาพันธ์การท่องเที่ยว 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้มแข็ง ทั้งระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบลหลายแห่งให้ความสำคัญเรื่องระบบอาหาร

การวิเคราะห์จุดอ่อน (W - WEAKNESS)

W - WEAKNESS	
W1	<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขาดการจัดการแผน ทั้งในเรื่องการอนุรักษ์ การป้องกันรักษา การฟื้นฟู และการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ทำให้ฐานทรัพยากรลดความอุดมสมบูรณ์ตลอดเวลา 2) ขาดการจัดการระบบข้อมูล ฐานข้อมูล และขาดการเข้าถึงข้อมูล ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลของทุกภาคส่วน 3) มีภาวะคุกคามจากภัยธรรมชาติมากขึ้น ทำลายฐานทรัพยากรและการผลิตภาคเกษตรเสียหายบ่อยครั้ง
W2	<p>ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตลาดถูกขึ้นน้ำโดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่ 2) การเพิ่มมูลค่าทางการเกษตรยังน้อย เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมถึงการขอรับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เช่น ออย. มฟช. ฮาลาลมอก. ยังมีจำนวนน้อย 3) การบริหารจัดการกลุ่มองค์กรเกษตรกรไม่มีประสิทธิภาพ และขาดระบบการบริหารจัดการการตลาดสินค้าเกษตรแบบครบวงจร 4) ขาดการศึกษาวิจัยและขาดการนำผลการศึกษามาใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน 5) ทิศทางการพัฒนามุ่งสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมพลังงาน และมุ่งสู่เกษตรเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบอาหารของจังหวัด

W - WEAKNESS	
W3	<p>ด้านสังคม/การศึกษา/คุณภาพชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คนส่วนใหญ่มุ่งตามกระแสทุนนิยมมากกว่ากระแสเศรษฐกิจพอเพียง 2) สังคมมีความเป็นเมืองมากขึ้น มีโรงงาน คนเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมไปสู่การเป็นลูกจ้างโรงงาน 3) ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่เท่าที่ควร 4) เด็กเยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่กับสิ่งฟุ่มเฟือย สนใจเกมส์และอบายมุขมากกว่าการศึกษา ทำให้ระดับการศึกษาโดยรวมต่ำลง โดยปัจจุบันสงขลาอยู่ลำดับที่ 29 ของประเทศ
W4	<p>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คนให้ความสำคัญวัฒนธรรมตะวันตกมากกว่าตะวันออก โดยเฉพาะในเรื่องการบริโภค 2) ภูมิปัญญาด้านอาหารเป็นยา สมุนไพรไม่ได้รับการสนใจ เนื่องจากการเรียนการสอนปัจจุบันมุ่งเน้นการแพทย์แผนปัจจุบัน
W5	<p>ด้านเครือข่ายและการเมือง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การทำงานร่วมกันของหน่วยงานรัฐ ท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม ยังไม่สามารถรวมพลังขับเคลื่อนไปด้วยกันได้ 2) ท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสนใจน้อยในเรื่องระบบบูรณาการอาหาร

การวิเคราะห์โอกาส (O - OPPORTUNITIES)

O - OPPORTUNITIES	
O1	<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กระแสปฏิรูปเน้นเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิชุมชนในการจัดการฐานทรัพยากร 2) รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการน้ำ 3) กระแสการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ฉลากคาร์บอน
O2	<p>ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ตลาดมีแนวโน้มความต้องการสินค้าอาหารทะเลแปรรูปสูง (มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร 44,480.58 ล้านบาท) 2) รัฐมีนโยบายให้การสนับสนุนการผลิตและการตลาด เช่น โซนนิ่งการเกษตร
O3	<p>ด้านสังคม/การศึกษา/คุณภาพชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แนวโน้มธุรกิจเน้นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม CSR 2) กระแสรักสุขภาพมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อมวลชนให้ความสำคัญมากขึ้น

O - OPPORTUNITIES	
Q4	<p>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กระแสประชาคมอาเซียนเน้นเรื่องอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องอาหารพื้นบ้าน อาหารฮาลาล
Q5	<p>ด้านเครือข่ายและการเมือง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กระแสการปฏิรูปประเทศเน้นเรื่องความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน 2) เน้นเรื่องการกระจายอำนาจให้กับชุมชนท้องถิ่น

การวิเคราะห์อุปสรรค (T - THREATS)

T - THREATS	
T1	<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ภาวะคุกคามจากนโยบายพัฒนาภาคใต้ให้เป็นอุตสาหกรรมพลังงานของรัฐ
T2	<p>ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ภาวะคุกคามจากระบบทุนขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการผูกขาดการผลิตและการตลาด 2) นโยบายของรัฐและภาคเอกชนที่ให้ความสำคัญกับตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าคุณภาพชีวิตของชุมชน 3) เทคโนโลยีปัจจุบันมุ่งเน้นการผลิตเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ
T3	<p>ด้านสังคม/การศึกษา/คุณภาพชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สังคมโดยรวมไม่เข้าใจ และไม่ให้ความสนใจเรื่องความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย และโภชนาการสมวัย 2) การศึกษาทั้งในและนอกระบบทุกระดับ ไม่มีหลักสูตร หัวข้อ ในเรื่องการบูรณาการความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย และโภชนาการสมวัย มักสอนแบบแยกส่วน
T4	<p>ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กระแสสื่อ กระแสสังคม มุ่งเน้นบริโภคนิยม
T5	<p>ด้านเครือข่ายและการเมือง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อัตลักษณ์ของคนใต้ เชื่อมั่นในตนเองสูง มีพื้นที่ของตนเอง มักไม่ทำงานร่วมกัน
T6	<p>ด้านสังคม/การศึกษา/คุณภาพชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความเจริญด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดค่านิยมที่ไม่เหมาะสม เช่น การบริโภค เป็นต้น
T7	<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ภาวะโลกร้อนส่งผลต่อสภาวะแวดล้อมของจังหวัด 2) การเกิดภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคการเกษตร

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารจังหวัดสงขลา

วิสัยทัศน์

จังหวัดสงขลามีความมั่นคงทางอาหาร บริโภคปลอดภัย ได้คุณค่าโภชนาการ นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์

1. จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งอาหารให้กับภูมิภาคอาเซียน นำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสงขลา
2. จังหวัดสงขลาสามารถพึ่งตนเองในด้านการมีแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งระดับครัวเรือน และชุมชน
3. อาหารที่ผลิตและมีการบริโภคในจังหวัดสงขลา เป็นอาหารที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีความปลอดภัย
4. ประชากรของจังหวัดสงขลาทุกช่วงวัย รู้ เข้าใจ และได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่มีความเหมาะสมกับวัย
5. มีการอนุรักษ์ พัฒนาต่อยอด วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านและสมุนไพร และขยายผลทางด้านเศรษฐกิจ
6. ประชากรของจังหวัดสงขลามีอธิปไตยและสิทธิชุมชน ในการปกป้องอนุรักษ์ และพัฒนาฐานทรัพยากรทางอาหาร
7. ประชากรของจังหวัดสงขลาทุกชนชั้น ได้รับการกระจายอาหารที่เป็นธรรม

หลักคิดในการทำยุทธศาสตร์

1. วางสมดุระหว่างแนวคิดและองค์ประกอบต่อไปนี้
  - 1) เศรษฐกิจพอเพียง กับ เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์
  - 2) ชุมชน กับ ชุมชนขนาดใหญ่
  - 3) บูรณาการความมั่นคงทางอาหาร ร่วมกับ อาหารปลอดภัย และ โภชนาการสมวัย
2. วางยุทธศาสตร์อาหารใน 3 ระดับคือ
  - 1) ระดับครัวเรือน
  - 2) ระดับชุมชน
  - 3) ระดับจังหวัด

1. มีการคุ้มครองพื้นที่การเกษตรเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต โดยการจัดทำแผนผังแม่บท (โซนนิ่ง) ผังเมือง พื้นที่ที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ และเขตฟาร์มทะเล ดังนี้ พื้นที่อาหารทางทะเล พื้นที่หนอง-นา-เล พื้นที่สวนปาล์มผสมผสาน พื้นที่เกษตรอินทรีย์ และการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ เป็นพื้นที่ที่มีการส่งเสริม อนุรักษ์ และขยายพันธุ์พืช ผัก ผลไม้ สัตว์บก สัตว์น้ำ โดยมีมาตรการ

1.1 ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น และการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตาม พรบ.ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหาร ขณะเดียวกันต้องหามาตรการไม่ให้เกษตรกรขายพื้นที่ทางเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสมทางการเกษตรไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งอาจกำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายหรือสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ

- 1) พื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยความยาวประมาณ 160 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอรโนด สทิงพระ ลิงหนคร เมือง จะนะ และอำเภอเทพา และพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลสาบสงขลา ได้แก่ อำเภอรโนด กระแสสินธุ์ สทิงพระ ลิงหนคร ควนเนียง บางกล่ำ และอำเภอหาดใหญ่เป็นพื้นที่ความมั่นคงทางอาหารทะเลของคนสงขลาและอาเซียน และผลักดันให้มีการดำเนินการตามปฏิญญาการปกป้องพื้นที่ผลิตอาหารทะเลจะนะ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารของภูมิภาคอาเซียน เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2556

- 2) พื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ให้เป็นพื้นที่วิถีโหนด-นา-เล โดยอนุรักษ์วัฒนธรรมอาหารที่ใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมผสมผสานวิทยาการสมัยใหม่ ในการแปรรูปและเพิ่มมูลค่าของ “โหนด” การส่งเสริมการทำนาอินทรีย์ และการอนุรักษ์ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง เพื่อการประมงชายฝั่ง รวมถึงการประกาศให้คาบสมุทรสทิงพระเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์-ชีวภาพ เพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยให้กับชุมชนด้านโปรตีนและคาโบไฮเดรต
- 3) พื้นที่ป่าสวนยาง เช่น อ.รัตภูมิ อ.คลองหอยโข่ง
- 4) พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเชิงนโยบายและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อพื้นที่เกษตร เช่น ลุ่มน้ำคลองรัตภูมิ ลุ่มน้ำย่อยคลองต่ำ-คลองหลา เป็นต้น
- 5) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น บริเวณพื้นที่เฉพาะโซนปลูกข้าวโซนบก โซนภูมินิเวศน์

1.2 ประกาศให้ลุ่มน้ำในจังหวัดสงขลา (ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และลุ่มน้ำเทพา-นาทวี) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ป่าพรุ ป่าชายเลน เป็นเขตความมั่นคงทางอาหาร คุ่มครองทรัพยากรพันธุกรรมพืชที่เป็นผักพื้นบ้าน ไม้ผลสมุนไพร และไม้ใช้สอย คุ่มครองสัตว์น้ำและการจัดการน้ำโดยกำหนดช่วงห้ามจับสัตว์น้ำ และห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาจับสัตว์น้ำในพื้นที่คุ่มครอง

- 1) นำร่องในพื้นที่คลอง เช่น คลองนาทับ คลองสะกอม คลองโพมา ลุ่มน้ำภูมี คลองสะทังหม้อ คลองแดน คลองจำไทร คลองหრა คลองต่ำ คลองตุหยง คลองเทพา และคลองเชิงแสและสวนปายาง และเขตพื้นที่รักษาพืชพันธุ์สัตว์น้ำ เขตฟาร์มทะเล พื้นที่ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง

- 2) ให้กรมประมงสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำมาปล่อยเพิ่มเติมในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
- 3) สนับสนุนการสร้างศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์น้ำระดับชุมชน พื้นที่นำร่องคาบสมุทรสทิงพระ

1.3 สร้างกติกากหรือธรรมนูญ ว่าด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูฐานอาหารครอบครัวและชุมชน รวมถึงการพัฒนารูปแบบที่มีความสมดุลระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงาน

- 1) สร้างข้อตกลงร่วมของชุมชน ท้องถิ่นและภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน ทั้งการปรับสวนยางพาราและเกษตรเชิงเดี่ยวอื่นๆ โดยเฉพาะพืชพลังงาน ทั้งนี้เพื่อให้มีพืชพันธุ์ที่หลากหลาย ตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานเพื่อการพึ่งตนเองได้
- 2) สนับสนุนการสร้างข้อตกลงร่วมหรือธรรมนูญชุมชน ว่าด้วยความมั่นคงทางอาหารในระดับพื้นที่ ระดับตำบล จังหวัดสงขลา
- 3) สร้างพื้นที่ครัวชุมชนในพื้นที่ว่างหรือพื้นที่สาธารณะในชุมชน เช่น ตัวอย่างหมู่บ้านควนซี้แรด ต.นาหว้า อ.จะนะ เป็นต้น

1.4 ออกประกาศจังหวัดว่าด้วยการปกป้องและคุ้มครองพื้นที่เป็นคลังยาและอาหารชุมชน

- 1) ล่ารวจและวางผังพื้นที่คลังยาและอาหาร เช่น พื้นที่รอบอุทยานเขาน้ำค้าง เขารัดปุน และคลองรัตภูมิ
- 2) สร้างความตระหนักให้ชุมชนมีสำนึกและมีแผนในการอนุรักษ์ปกป้องคุ้มครองพื้นที่ที่เป็นคลังยาและอาหาร

2. ชุมชนพึ่งตนเองด้านอาหารทั้งระดับชุมชนและครอบครัว

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีธนาคารพันธุ์ข้าว ธนาคารเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้านหรือผักสวนครัว พืชสมุนไพร ผลไม้

- 1) การรวบรวมพันธุ์กรรมพื้นบ้าน
- 2) สร้างเครือข่ายและพัฒนาทักษะชุมชนในการเพาะพันธุ์
- 3) จัดตั้งธนาคารพันธุ์ข้าวนำร่อง
- 4) จัดตั้งธนาคารพันธุ์กรรมพืชพื้นบ้าน
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือน ปลูกพืชผักสวนครัว สมุนไพร ผลไม้ และสามารถขยายพันธุ์ได้อย่างต่อเนื่อง

2.2 สร้างศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์บกและสัตว์น้ำในชุมชนแบบบูรณาการ

- 1) การรวบรวมพันธุ์พื้นบ้านสัตว์บกและสัตว์น้ำในชุมชน
- 2) สร้างเครือข่ายและพัฒนาทักษะชุมชนในการเพาะพันธุ์
- 3) จัดตั้งศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์บก สัตว์น้ำจืด และสัตว์ทะเล
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค และการค้าเชิงพาณิชย์

2.3 การจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรอาหารชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรอาหารของชุมชน

- 1) สำรวจและทำฐานข้อมูลทรัพยากรอาหารที่มีอยู่ในชุมชน นำร่องอำเภอละ 1 ตำบล
- 2) สร้างกระบวนการเรียนรู้กับหน่วยงาน กลุ่ม ภาศึที่เกี่ยวข้องในชุมชน
- 3) ผลักดันให้เกิดการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรอาหารที่มีอยู่ในชุมชน
- 4) บูรณาการแผนการจัดการทรัพยากรอาหารกับแผนชุมชน

2.4 ขยายผลนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนครอบครัวพึ่งตนเองด้านอาหาร

- 1) ทบทวน ประเมินผล และปรับวิธีการของนโยบายหนึ่งไร่หนึ่งแสน
- 2) คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบ
- 3) สร้างกระบวนการเรียนรู้กับหน่วยงาน กลุ่ม ภาศึที่เกี่ยวข้องในชุมชน
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนปฏิบัติตามนโยบายหนึ่งไร่หนึ่งแสน

2.5 การพัฒนาศักยภาพชุมชนในแต่ละอาชีพให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลผลิต ลดต้นทุนการผลิต และสร้างนวัตกรรมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- 1) พัฒนากลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มอาชีพเกษตร
- 2) ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร
- 3) พัฒนาให้เกิดศูนย์เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง โดยอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 4) สนับสนุนการศึกษาวิจัยอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านการเพิ่มผลผลิต
- 5) พัฒนาศักยภาพชุมชนในการพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตในเรื่องอาหาร เช่น การจัดตั้งชุมชนนำร่องในการพึ่งพาตนเองด้านปัจจัยการผลิต

3. การฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้าน มีและใช้อาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน อาหารและสมุนไพรเป็นยา

3.1 สนับสนุนให้มีการรวบรวมภูมิปัญญาสูตรตำรับอาหารพื้นบ้าน
ภาคใต้ ที่ประกอบไปด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน ที่มีคุณค่าทั้งทางโภชนาการ และ
เวชการ อันเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น ประจำชาติ

3.2 ส่งเสริมให้มีแหล่งจำหน่าย ตำรับอาหารพื้นบ้านภาคใต้
ในชุมชน ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า

3.3 ส่งเสริมให้มีการใช้และบริโภคตำรับอาหารพื้นบ้านภาคใต้
ในหน่วยงานราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา และครัวเรือน

3.4 พัฒนา ยกระดับอาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน สมุนไพรที่ใช้
เป็นยาไปสู่เศรษฐกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้และรักษาเอกลักษณ์ภูมิปัญญา
ของท้องถิ่น

4. ยกระดับ เพิ่มมูลค่าอาหารไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

4.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีวิสาหกิจชุมชนเพื่อการแปรรูปอาหาร
ของชุมชน ฐานทรัพยากรทางอาหาร

4.2 ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการตลาดและช่องทางการจัด
จำหน่ายอาหารพื้นบ้าน สมุนไพรพื้นบ้าน

4.3 ส่งเสริมการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้
ในการยกระดับการแปรรูปอาหาร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

5. บูรณาการเรื่องอาหารพื้นบ้าน สมุนไพรพื้นบ้าน ให้อยู่ในแผนการ ท่องเที่ยวของจังหวัดและแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์/แผนการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของชุมชน

5.1 ปรับปรุง ทบทวน แผนการท่องเที่ยวของจังหวัดและแผน
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์/แผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.2 สร้างกระแสเรื่องความมั่นคงทางอาหารในเทศกาลอาหาร
ของจังหวัด เช่น เทศกาลอาหารสองทะเล เทศกาลอาหารหอย

6. จัดตั้งเป็น “ศูนย์การจัดการฐานทรัพยากรเพื่อความมั่นคงทาง อาหารและอาหารปลอดภัย” ขึ้นทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

6.1 ให้จังหวัดสงขลาดำเนินการจัดตั้งระบบสารสนเทศการจัดการ
ฐานทรัพยากรเรื่องความมั่นคงทางอาหารในระดับจังหวัด

6.2 ให้ท้องถิ่นทุกแห่งมีระบบสารสนเทศฐานทรัพยากรอาหาร
ในชุมชน

7. จัดระบบเพื่อรองรับความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤต

7.1 พัฒนาแนวทางและกลไกในการบริหารจัดการความมั่นคง
ด้านอาหารในภาวะวิกฤติ เช่น ภาวะอุทกภัย

7.2 วางแผนป้องกันการขาดแคลนวัตถุดิบอาหารและอาหารสัตว์
ที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าสูงอย่างเหมาะสม

7.3 ขยายความร่วมมือและความช่วยเหลือกับเครือข่ายความ
มั่นคงด้านอาหารในระดับจังหวัดและภาคใต้รวมถึงประเทศมาเลเซีย กรณีที่
เกิดภาวะวิกฤต

8. จัดระบบการสื่อสารสาธารณะทั้งภายในและภายนอกในการ รณรงค์และขยายผลความมั่นคงทางอาหารจังหวัดสงขลา

8.1 พัฒนาแผนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผ่านสื่อใน
ทุกช่องทาง

8.2 การให้ความรู้เรื่องอาหารปลอดภัยที่ถูกต้องในการบริโภค
อาหาร และการสร้างค่านิยมการบริโภคอาหาร

8.3 สนับสนุนการพัฒนาการทำสื่อและการเผยแพร่โดยชุมชน
ในทุกรูปแบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านความปลอดภัย

1. ให้มีกลไกการมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคประชาชน ทำหน้าที่ในการจัดการระบบความปลอดภัยด้านอาหารของจังหวัดสงขลา โดยมีกลไกการบริหารจัดการทั้งระดับจังหวัดและระดับตำบล

1.1 จัดตั้งหรือทบทวนคณะกรรมการความปลอดภัยจังหวัดสงขลา ที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคี โดยมีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนมาตรฐาน แนวทาง และการดำเนินการเพื่อให้เกิดการผลิตและการจำหน่ายอาหารที่ปลอดภัย ทั้งระดับจังหวัดและระดับตำบลตลอดจนให้มีการกำกับ ติดตามและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภค และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

2. ผลักดันมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช Good Agricultural Practices (GAP) ที่เหมาะสมให้เป็นภาคบังคับทางกฎหมาย และเป็นข้อตกลงของชุมชนโดยเน้นระบบตลาดภายในจังหวัด ตลาดในห้างสรรพสินค้า และตลาดส่งออก

2.1 จัดทำข้อเสนอในการกำหนดมาตรฐานของอาหารที่เป็นจุดเด่น (อาหารสร้างเศรษฐกิจ) ของจังหวัดสงขลาซึ่งยังไม่มีมาตรฐาน

- 1) อาหารระดับชุมชนยังไม่มีมาตรฐาน ควรพัฒนาให้มีมาตรฐานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงความปลอดภัย เพื่อยกระดับ
- 2) กระทรวงเกษตร โดยมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มคอช) เป็นผู้กำหนดมาตรฐานพืช ผัก ผลไม้ทุกชนิดที่ไม่ผ่านการแปรรูป

2.2 สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดได้ เช่น จัดทำคู่มือข้อกำหนดหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ผู้ผลิตในทุกระดับเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ทั้งโดยสมัครใจและการบังคับใช้ตามกฎหมาย

2.3 ประสานการดำเนินงานเรื่องการบังคับใช้กฎหมายโดยใช้กฎหมายที่แต่ละหน่วยงานรักษาการอยู่ นอกจากนี้ให้ใช้มาตรการทางสังคม โดยใช้กติกากฎหรือข้อตกลงของชุมชนในการประสานการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การสื่อสารรณรงค์ และการวางคณะกรรมการสื่อสารความปลอดภัยด้านอาหาร

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนระบบตลาดให้จำหน่ายสินค้าอาหารที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย เป็นที่เชื่อถือได้

3. สร้างต้นแบบสำหรับการผลิตที่ได้มาตรฐานในระดับต่างๆ เพื่อให้
เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดการปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการ
เกษตรกร ผู้ผลิต และผู้บริโภค

3.1 พัฒนารูปแบบการผลิตที่ได้มาตรฐานในกลุ่มอาหารข้าว
พืชผัก อาหารทะเล และปศุสัตว์ ทั้งในระดับชุมชน ฟาร์มและโรงงาน
เพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับผู้ประกอบการเกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภค

3.2 ให้ความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้ผลิตภาคการ
เกษตร ในเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารและมาตรฐานการผลิต

3.3 ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสร้างตราสินค้าอาหารปลอดภัย
ของตนเอง โดยผ่านการตรวจรับรองจากหน่วยงานที่เชื่อถือได้

4. พัฒนากลไกการติดตามเฝ้าระวังและการคุ้มครองผู้บริโภคระดับ
ท้องถิ่นที่เน้นเรื่องความปลอดภัยด้านอาหารให้กับผู้บริโภค

4.1 สนับสนุนให้มีศูนย์พิทักษ์สิทธิและคุ้มครองผู้บริโภคในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับเครือข่ายผู้บริโภคในชุมชน ปฏิบัติภารกิจติดตาม
เฝ้าระวังทั้งอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยเป็นการประสานงานร่วมกับ
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด คณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัด และ
ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ นอกจากนี้ให้มีการรายงานสถานการณ์อาหาร
ปลอดภัยในที่ประชุมระดับจังหวัดอย่างสม่ำเสมอ

5. จัดตั้งศูนย์ข้อมูลติดตามเฝ้าระวังอาหารปลอดภัย (Information
Center) ระดับจังหวัด

5.1 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลติดตามเฝ้าระวังอาหารปลอดภัยระดับ
จังหวัดเพื่อการแจ้งเตือนภัยผู้บริโภคและผู้เกี่ยวข้อง โดยเป็นการเชื่อมโยงข้อมูล
ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและท้องถิ่น

6. ผลักดันให้เกิดตลาดและร้านอาหารปลอดภัยและโภชนาการ
เพื่อสุขภาพ

6.1 พัฒนารูปแบบตลาด/ห้างสรรพสินค้าจำหน่ายอาหารปลอดภัย
ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น โดยนำร่อง 1 อำเภอ 1 ตลาด

6.2 พัฒนาร้านอาหารมาตรฐาน/ศูนย์อาหารมาตรฐานในห้าง
สรรพสินค้าที่ปลอดภัยเพื่อสุขภาพ ให้เป็นตัวอย่างนำร่องร้านอาหารปลอดภัย
และโภชนาการเพื่อสุขภาพ โดยนำร่องอำเภอละไม่น้อยกว่า 10 แห่ง (โดยใช้
เกณฑ์มาตรฐานร้านอาหารของอนุกรรมการอาหารแห่งชาติ)

6.3 พัฒนาธุรกิจอาหารสำหรับผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้สูงอายุ

6.4 ส่งเสริมการใช้ภาชนะบรรจุอาหารจากธรรมชาติ หรือที่
สามารถย่อยสลายได้

7. รณรงค์สร้างกระแสให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของอาหาร
ปลอดภัยและโภชนาการที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย
ที่เกี่ยวข้อง

7.1 จัดให้มีการรณรงค์ ให้ความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อวิทยุ
เคเบิลทีวี ลิงก์พินท์ Social Media และรณรงค์ในเทศกาลอาหารประจำปีของ
จังหวัด เช่น เทศกาลกินเจ เทศกาลอาหารสองทะเล เป็นต้น

7.2 สร้างการมีส่วนร่วมจากห้างสรรพสินค้าและผู้ประกอบการ
ในการจัดกิจกรรม

7.3 ผลักดันให้กระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วน-
ท้องถิ่น ส่งเสริมอาหารและโภชนาการในโรงเรียนและศูนย์เด็กเล็ก

7.4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวอาหารปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพ

7.5 สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจในการประกอบธุรกิจ
อาหารปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด

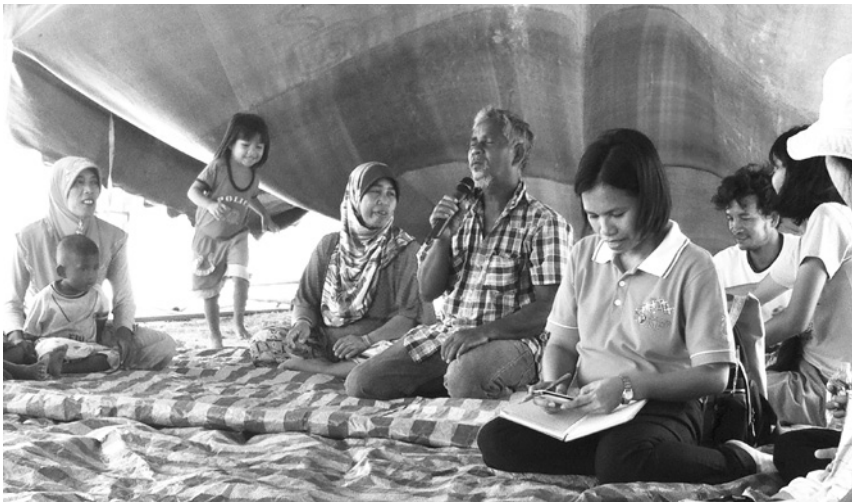
ยุทธศาสตร์ที่ 3 โภชนาการสมวัย

1. พัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ด้านโภชนาการและสุขภาพในทุกพื้นที่ ทั้งระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

1.1 ในระดับจังหวัดให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นศูนย์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลภาวะโภชนาการและสุขภาพ จากหน่วยงานสาธารณสุข ร่วมกับข้อมูลสำรวจพฤติกรรมด้านอาหารและโภชนาการในชุมชน โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ สาธารณสุขจังหวัด สถาบันวิชาการ ประชาสัมพันธ์จังหวัด

1.2 ในระดับท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์ข้อมูล โดยประสานข้อมูลกับจังหวัดและสถาบันวิชาการ โดยเน้นข้อมูลพฤติกรรมด้านอาหารและโภชนาการในชุมชนที่ได้จากการประเมินตนเองของชุมชน

1.3 เพิ่มช่องทางและประสิทธิภาพการสื่อสารข้อมูล เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีจิตสำนึกและพฤติกรรมบริโภคที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต และการหาข้อมูลความรู้ เพื่อการบริโภคที่เหมาะสมกับภาวะสุขภาพของตน

2. ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเรื่องโภชนาการสมวัยเข้าสู่แผนชุมชนและแผนท้องถิ่น

2.1 องค์กรท้องถิ่นจัดทำประชาคมหมู่บ้าน โดยให้มีเรื่องการส่งเสริมโภชนาการทุกกลุ่มวัย

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรจุเรื่องการส่งเสริมโภชนาการของคนทุกกลุ่มวัยในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนา 3 ปี แผนประจำปี โดยการสนับสนุนส่วนหนึ่งของกองทุนหลักประกันสุขภาพชุมชน

3. พัฒนารูปแบบการใช้วัตรกรรมด้านอาหารและโภชนาการให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่

3.1 พัฒนารูปแบบการมีครัวรวมสำหรับศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบด้านโภชนาการ (อาหารปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหาร) อย่างน้อยท้องถิ่นละ 1 แห่ง

3.3 ให้มีโรงเรียนต้นแบบด้านโภชนาการ (อาหารปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหาร) อย่างน้อยท้องถิ่นละ 1 แห่ง

4. ประกาศให้เรื่องอาหารของแม่ เป็นวาระของจังหวัดสงขลา เพื่อให้เด็กได้รับการโภชนาการที่ดีและเพิ่มความสัมพันธ์ในครอบครัว

4.1 ส่งเสริมการผลิตสื่อวีดิทัศน์ และการประชาสัมพันธ์ เพื่อการรณรงค์ให้แม่ทำอาหารให้ลูก และการรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัว

4.2 ส่งเสริมการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ เพื่อการรณรงค์เรื่องอาหารของแม่ อำเภอละ 1 จุด

4.3 ส่งเสริมการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ในห้างสรรพสินค้า โรงเรียน และโรงพยาบาล

5. ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการเรื่องโภชนาการในทุกกลุ่มอายุ

5.1 ส่งเสริมให้มีโครงการ กิจกรรม ในการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสม

6. มีการพัฒนาเครื่องชี้วัดพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสมส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินภาวะโภชนาการอันเป็นผลของพฤติกรรมกรรมการบริโภคและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมเพื่อแก้ไขภาวะโภชนาการที่ไม่ปกติ

6.1 พัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัยพฤติกรรมกรรมการบริโภคและภาวะโภชนาการในระดับชุมชน

6.2 เก็บข้อมูลสภาพแวดล้อมด้านอาหารและโภชนาการในระดับชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6.3 ติดตามเฝ้าระวังปัญหาด้านโภชนาการระดับชุมชน โดยใช้กลไกของเครือข่ายสุขภาพ เช่น อสม. รพ.สต. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

7. สร้างและยกระดับบุคลากรรวมถึงอาสาสมัครต่างๆ ให้ทำงานด้านความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย และโภชนาการสมวัย

7.1 สนับสนุนให้ท้องถิ่นมีตำแหน่งนักโภชนาการชุมชนประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.2 ส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในท้องถิ่นในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เหมาะสมของประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรดีเด่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ

1. ให้มีกลไกและคณะทำงานทำหน้าที่จัดการเรื่องระบบอาหารแบบบูรณาการของจังหวัดสงขลา

1.1 จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ระบบอาหารจังหวัดสงขลา ทำหน้าที่ในการกำหนด วางแผน ประสานให้เกิดการดำเนินการ รวมถึงการติดตามและประเมินผล โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาเป็นประธาน และมีสถาบันการจัดการระบบสุขภาพเป็นฝ่ายเลขานุการ และสำนักงานจังหวัดสงขลาเป็นฝ่ายเลขานุการร่วม

- 1) แยกเป็นคณะทำงานชุดย่อย จะทำให้คณะทำงานขับเคลื่อนไปได้เร็ว
- 2) ควรมองทั้ง 4 มิติ คือ ตัวแทนสุขภาพ เศรษฐกิจ การค้าการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและครอบครัวของของแต่ละส่วนด้วย
- 3) มีตัวแทนจากสภาพัฒนาฯ และตัวแทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เข้ามามีส่วนร่วมด้วย โดยเป็นที่ปรึกษา เพื่อดำเนินงานที่คล่องตัว
- 4) ต้องมีคณะกรรมการ 2 ชุด คือ คณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการปฏิบัติการ ใน 3 ยุทธศาสตร์

2. ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและจัดสรรงบประมาณในเรื่องการพัฒนาบูรณาการระบบอาหาร ทั้งเรื่องการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด รวมถึงบูรณาการงานอาหารปลอดภัยและงานโภชนาการ

2.1 ให้ท้องถิ่นจัดทำแผนบูรณาการระบบอาหารครอบคลุมทั้งเรื่อง ความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัยและโภชนาการ โดยเป็นแผนงานประจำ ของท้องถิ่น

- 1) ทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ช่วยท้องถิ่นในการตั้งสภาพ ปัญหาและความต้องการชุมชน และช่วยผลักดันให้เข้าไปสู่แผน ใน อบต.ที่มีความพร้อมก่อน เมื่อได้ผลจึงจะ ขยายผลต่อไป
- 2) ผลักดันในสงขลาให้มีหน่วยงาน หรือองค์กร ที่ต้องรับ ภารกิจเรื่องนี้โดยตรง ขับเคลื่อนได้จริง โดยมีงบประมาณ สนับสนุน

3. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในการลักษณะการเข้าไปร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการผลิต เพื่อสร้าง ความมั่นคงด้านอาหาร มาตรฐานอาหารปลอดภัย และโภชนาการที่เหมาะสม กับทุกวัย

3.1 มีกลไกประสานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมต่างๆ หอการค้า ชมรมผู้ประกอบการ และมีเรื่องระบบอาหารเพื่อสุขภาพอยู่ใน แผนงานที่เกี่ยวข้องด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

4. วิจัยและพัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอด ห่วงโซ่อาหาร

4.1 จัดตั้ง “ศูนย์จัดการข้อมูลและความรู้ด้านอาหารและ โภชนาการ” ขึ้นในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ จัดการงานวิจัยตั้งแต่ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จากงานวิจัย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และขับเคลื่อนความรู้ไปสู่การ ปฏิบัติ

- 1) มีการจัดการองค์ความรู้ในระบบการบริหารจัดการ ทั้งการผลิต และการตลาด เพื่อข้อมูลที่ชัดเจนเหมาะสม กับความต้องการ
- 2) มีการร่วมกันวางแผนการทำงานทั้งภาคประชาชน ภาคธุรกิจ การท่องเที่ยว และภาควิชาการ
- 3) มีศูนย์กลางในการบริหารจัดการระบบ กลไก การผลิต และการตลาดเพื่อความสมดุล

5. พัฒนาระบบสื่อสารสาธารณะทางด้านอาหารและโภชนาการ เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสื่อของรัฐ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์และ สื่อออนไลน์

5.1 ส่งเสริมให้มีเครือข่ายสื่อมวลชนที่ทำงานด้านอาหารและ โภชนาการ

5.2 การสื่อสารสังคมมีตัวแทนสื่อเข้ามารณรงค์เรื่อง การบริโภคนิยม

5.3 สนับสนุนให้มีการใช้สื่อทั้งสื่อของรัฐ สื่อวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์และ สื่อออนไลน์ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และใช้พลังของสื่อ ในการขับเคลื่อนนโยบายด้านความมั่นคงทางอาหาร อาหารปลอดภัย และ โภชนาการสมัย

5.4 ทำป้าย ทุกพื้นที่ ทุกมุมเมือง เพื่อการประชาสัมพันธ์

5.5 ทำสื่อหลายรูปแบบ หลายช่องทางที่น่าสนใจ และให้เข้าถึง กลุ่มลูกค้า หรือกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

วิสัยทัศน์

ประเทศไทยผลิตอาหาร ที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีความมั่นคงด้านอาหารอย่างยั่งยืน เพื่อชาวไทยและชาวโลก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฐานทรัพยากรการผลิตอย่างยั่งยืน
2. เพื่อให้อาหารที่ผลิตในครัวเรือน ชุมชน และภาคอุตสาหกรรม มีเพียงพอ มีคุณภาพ ปลอดภัย และมีคุณค่าโภชนาการ
3. เพื่อสร้างกระบวนการศึกษาค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับอาหารตลอดห่วงโซ่
4. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านอาหารให้มีประสิทธิภาพ
5. เพื่อเกิดความมั่นคงด้านอาหารระดับครัวเรือน ชุมชน และประเทศ ทั้งภาวะปกติและวิกฤต

ยุทธศาสตร์ระดับชาติ

1. ด้านความมั่นคงอาหาร
2. ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร
3. ด้านอาหารศึกษา
4. ด้านการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคงอาหารระดับชาติ

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดปฏิรูปการถือครองที่ดินและการคุ้มครองพื้นที่การเกษตร เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรทุกระดับ และรักษาพื้นที่ทางการเกษตรด้านอาหาร

1. ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและการเช่าที่ดิน
2. บังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้เข้มงวดขึ้น เช่น การเก็บภาษีที่ดินเพื่อการเกษตรที่ไม่ได้ใช้ทำการเกษตร การบุกรุกพื้นที่สงวนการครอบครองที่ดินของต่างชาติ เป็นต้น
3. ผลักดันกฎหมายการคุ้มครองพื้นที่ทางการเกษตรให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว
4. หามาตรการไม่ให้เกษตรกรขายพื้นที่ทางเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสมทางการเกษตรไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งอาจกำหนดเป็นมาตรการทางกฎหมายหรือสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ

กลยุทธ์ที่ 2 จัดการทรัพยากรน้ำและดินเพื่อการเกษตร และป่าชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำและดินและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในระดับชุมชน

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำรวมทั้งการจัดหาแหล่งกักเก็บน้ำ
2. สนับสนุนและผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ป่าชายเลนและป่าชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านให้เป็นผู้นำในการดำเนินการ
3. ฟื้นฟูและปรับปรุงทรัพยากรดินในพื้นที่การเกษตร

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างความสมดุลระหว่างพืชอาหารกับพืชพลังงานเพื่อให้ประเทศสามารถมีความมั่นคงด้านอาหารและความมั่นคงด้านพลังงาน

1. กำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมพลังงานทางเลือกในส่วนของพืชพลังงานโดยเน้นการใช้พืชที่มีปัญหาด้านราคาหรือพืชที่ผลิตเพื่อการส่งออก
2. การกำหนดเขตการผลิต (Zoning) พืชอาหารและพืชพลังงานมาใช้

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอาหาร

1. สนับสนุนการจัดเขตการผลิต (Zoning) สินค้าเกษตรในแต่ละด้าน
2. สร้างนวัตกรรมและนำเทคโนโลยีรวมถึงปัจจัยการผลิตต่างๆ ในห่วงโซ่อาหารที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
3. สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการผลิตรวมทั้งนำการผลิตด้านเกษตรไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการเกษตรของชุมชนผ่านวัฒนธรรมด้านการเกษตรและอาหาร

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างแรงจูงใจในการทำการเกษตร และเพิ่มจำนวนเกษตรกรรุ่นใหม่

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตรผลิตอาหารในโรงเรียนและชุมชน
2. ส่งเสริมและสนับสนุนยุวเกษตรกรและเกษตรกรให้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเกษตรกรผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยในระบบพันธะสัญญากับผู้ซื้อ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม และภาคอุตสาหกรรม

4. บูรณาการการจัดสรรที่ดินเพื่อการเกษตรการฝึกอบรมและการให้สินเชื่อทางการเกษตรและการตลาด
5. ส่งเสริมบทบาทสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวกับการเกษตรและอาหารในการเพิ่มความรู้และประสิทธิภาพของเกษตรกร
6. พัฒนาระบบประกันรายได้และสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด
7. ยกย่องเชิดชูเกษตรกรดีเด่นในทุกระดับให้เกิดความภูมิใจในวิชาชีพ
8. ให้มีการดูแลเกษตรกรต่างด้าวด้วยความเป็นธรรม

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในระดับชุมชนและครัวเรือน

1. สนับสนุนให้ชุมชนทำการเกษตรของท้องถิ่น เช่น ปลูกพืชประจำถิ่นรวมทั้งพืชอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการสูงเลี้ยงสัตว์พื้นเมืองประมงหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน (Food Bank) ลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอกและมีอาหารสำรองเมื่อเกิดภาวะวิกฤต
2. ส่งเสริมการทำเกษตรในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. สร้างองค์ความรู้และเสริมสร้างให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้และพฤติกรรมกรบริโภคอาหารเพื่อมีโภชนาการและสุขภาพที่ดีทั้งประชาชนในชนบทและในเมือง
4. สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐหรือของท้องถิ่นในพื้นที่มีบทบาทในการสนับสนุนหรือดำเนินการให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารในมิติต่างๆ รวมถึงการดูแลโภชนาการของประชาชนในวัยต่างๆ
5. กำหนดมาตรการในการสร้างเสถียรภาพทางด้านรายได้ของเกษตรกรจากการผลิตอาหารและอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรรวมทั้งการแก้ไขปัญหาหนี้สินเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอและเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนาาระบบโลจิสติกส์ด้านสินค้าเกษตรและอาหาร

1. เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน คลังและการกระจายสินค้าเกษตรและอาหารให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาการขนส่งทั้งทางบกทางน้ำ ระบบรางและทางอากาศ
2. การวางแผนการผลิตการตลาดให้ตรงความต้องการของผู้ซื้อทั้งระดับชุมชน ระดับชาติและนานาชาติ เช่น ระบบสหกรณ์ ระบบการซื้อขายล่วงหน้าตลาดกลางสินค้าเกษตร
3. วิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบโลจิสติกส์ทั้งระบบ รวมถึงอาหารและผลิตภัณฑ์ผู้ขนส่ง ระบบขนส่งและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการค้าและการตลาด
4. พัฒนาระบบการตลาดชุมชนที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับตลาดชุมชนอื่นเพื่อการรวมพลังและเสริมการค้าด้านอาหารและการท่องเที่ยวชุมชน

กลยุทธ์ที่ 8 สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนในการรักษาความมั่นคงด้านอาหาร

1. ใช้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติในการผลักดันความร่วมมือในลักษณะการเข้าไปร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
2. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะการเข้าไปร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร
3. ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและจัดสรรงบประมาณในเรื่องการพัฒนาการเกษตรและการแปรรูปผลิตภัณฑ์มากขึ้น
4. แสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตอาหารและอาหารสัตว์ที่ขาดแคลน

กลยุทธ์ที่ 9 วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่อาหาร

1. ส่งเสริมงานวิจัยในห่วงโซ่อาหาร เช่น การจัดการเรื่องดินและน้ำเพื่อการผลิตอาหารวิจัยปรับปรุงพันธุ์โภชนาการและการควบคุมป้องกันโรคของพืชสัตว์และประมง ตลอดจนการปฏิบัติการเกษตรที่ดีในการผลิตอาหารชนิดต่างๆ รวมทั้งการบริโภคอาหารเพื่อโภชนาการและสุขภาพ
2. สนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิต ทั้งในระดับชุมชนและระดับเชิงพาณิชย์
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนลงทุนงานวิจัยหรือร่วมทุนวิจัยเชิงพาณิชย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารเพิ่มขึ้น
4. วิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยและเร่งรัดการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกษตรกรรายย่อย
5. ศึกษาพันธุกรรมพืชสัตว์ประมงเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมและจีโนม

กลยุทธ์ที่ 10 จัดระบบเพื่อรองรับความมั่นคงด้านอาหารในภาวะวิกฤต

1. กำหนดแนวทางและกลไกในการบริหารจัดการความมั่นคงด้านอาหาร ในภาวะวิกฤตที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
2. วางแผนป้องกันการขาดแคลนวัตถุดิบอาหารและอาหารสัตว์ที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าอย่างเหมาะสม
3. ผลักดันและขยายความร่วมมือเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารในระดับภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ยามขาดแคลนในภาวะวิกฤต เช่น ถั่วเหลืองในภูมิภาคอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพความปลอดภัยอาหาร

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยอาหารให้เป็นมาตรฐานเดียว และส่งเสริมการบังคับใช้

1. จัดทำมาตรฐานของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและให้ครอบคลุมห่วงโซ่อาหาร
2. สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดได้ เช่น จัดทำคู่มือข้อกำหนดหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ผู้ผลิตในทุกระดับเข้าสู่ระบบมาตรฐานทั้งโดยสมัครใจและการบังคับใช้ตามกฎหมาย
3. ประสานการดำเนินงานเรื่องการบังคับใช้กฎหมายโดยใช้กฎหมายที่แต่ละหน่วยงานรักษาการอยู่โดยประสานการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรขั้นต้น (Primary Product) ให้มีคุณภาพ และความปลอดภัยตามมาตรฐานและคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น

1. วิจัยพัฒนาพันธุ์และการควบคุมป้องกันโรคในพืชสัตว์และประมง รวมถึงคุณภาพดินน้ำปุ๋ย เพื่อพัฒนาสินค้าเกษตรคุณภาพรายสินค้าทั้งด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น
2. สนับสนุนการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ขยายจำนวนฟาร์มมาตรฐาน GAP ที่ได้รับการรับรองให้มากขึ้นและเร็วขึ้น โดยเน้นการรับรองแบบกลุ่มมากขึ้น และสนับสนุนการเกษตรที่เกื้อหนุนต่อสุขภาพ เช่น เกษตรชีวภาพ เกษตรอินทรีย์และระบบการเกษตรที่มีการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management System) เป็นต้น

3. สร้างต้นแบบสำหรับการผลิตที่ได้มาตรฐานในระดับฟาร์มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดการปฏิบัติระหว่างเกษตรกร
4. สร้างแรงจูงใจด้านต่างๆ เช่น ด้านการตลาดด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบมาตรฐานมากขึ้นเน้นแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ
5. รวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าคุณภาพในพื้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อให้สามารถดำเนินการส่งเสริมในลักษณะเขตพื้นที่ได้

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตในระดับชุมชน (Community Based) เพื่อป้องกันการสูญเสียและเพิ่มมูลค่าเบื้องต้นให้กับผลผลิต

1. ศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งการดูแลก่อน ระหว่าง และหลังการเก็บเกี่ยว เน้นการดูแลหลังการเก็บเกี่ยว การยืดอายุเก็บรักษาและการสร้างมูลค่าเพิ่มในระดับครัวเรือนและชุมชน
2. สนับสนุนการรวมกลุ่มสร้างช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาการถนอมอาหารและแปรรูปในระดับครัวเรือนและชุมชน เพื่อป้องกันการสูญเสียและเพิ่มมูลค่าเบื้องต้น เช่น การแปรรูปผักผลไม้ ส่งเสริมการใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านอาหารมาสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นจุดเด่นและจุดขายของผลิตภัณฑ์อาหาร
4. สนับสนุนและยกระดับแหล่งหรือสถานีรวบรวมและคัดบรรจุผลผลิตในระดับพื้นที่และระดับภูมิภาค เพื่อให้มีบทบาทในการปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพผลผลิต
5. ส่งเสริมการนำของเหลือใช้จากการเกษตรไปใช้ประโยชน์และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น การทำปุ๋ยและพลังงานชีวภาพ เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งภาคการผลิตในระดับอุตสาหกรรม (Industrial Based) ทุกระดับ

1. ส่งเสริมการผลิตให้อาหารมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของประเทศและสากล
2. ส่งเสริมการใช้ระบบประกันคุณภาพการผลิตระดับอุตสาหกรรม
3. วิจัยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของอาหารทุกประเภท ทั้งการเพิ่มคุณภาพการยืดอายุเก็บรักษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้มีความหลากหลายบรรจุภัณฑ์และส่งเสริมการนำผลงานไปใช้เชิงพาณิชย์ รวมทั้งสนับสนุนให้เอกชนลงทุนในงานวิจัยและพัฒนาด้านอาหารในด้านต่างๆ มากขึ้นทั้งการลงทุนวิจัยเองหรือการร่วมทุนวิจัยกับภาครัฐ
4. สร้างแรงจูงใจเพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการยกระดับมาตรฐานการผลิตในทุกๆระดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิต และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ทั้งมาตรการด้านการเงิน มาตรการด้านภาษีและอื่นๆ

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการค้าและการตลาดผลิตภัณฑ์มาตรฐานทั้งที่มาจาก การผลิตในระดับชุมชนและอุตสาหกรรม

1. เพิ่มความเข้าใจและมั่นใจให้กับผู้บริโภคในเรื่องมาตรฐานกระบวนการผลิตเพื่อการเลือกซื้อเลือกบริโภคอาหารที่ผลิตในประเทศไทยโดยการณรงค์เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาหารทั้งในและนอกประเทศผ่านสื่อทุกรูปแบบ
2. ส่งเสริมให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องสิทธิของตนเองและส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรผู้บริโภค

3. สร้างเครือข่ายผู้ผลิตสินค้าคุณภาพเชื่อมโยงกับโรงงาน ตลาดและแหล่งรับซื้อต่างๆ เพื่อสร้างความแน่นอนด้านตลาดให้กับผู้ผลิต และสร้างความแน่นอนด้านแหล่งและปริมาณวัตถุดิบให้กับแหล่งรับซื้อ
4. ส่งเสริมการตลาดสินค้ามาตรฐานโดยจัดนิทรรศการการเดินทาง (Road Show) เจรจาจับคู่ธุรกิจตลอดจนการจัดมหกรรมด้านอาหารตามฤดูกาลตามภูมิภาคต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์คุณภาพความปลอดภัยความหลากหลายรสชาติคุณค่าทางโภชนาการตลอดจนวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารของไทยในมิติต่างๆ
5. ศึกษาแนวโน้มและความต้องการของตลาด ตลอดจนพฤติกรรมของผู้บริโภค และกฎเกณฑ์กติกาทางการค้า
6. ส่งเสริมให้ผู้ผลิตเน้นภาพลักษณ์และจุดขายด้านคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าอาหารไทยมากกว่าจุดขายด้านราคา เช่น การใช้ตราสินค้า ลิขสิทธิ์ทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น
7. ส่งเสริมให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าที่มีตราสัญลักษณ์การรับรองมาตรฐานต่างๆ

กลยุทธ์ที่ 6 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารของประเทศ

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการตรวจสอบ รับรอง และการเฝ้าระวังตามแนวทางสากลเพื่อการควบคุมดูแลคุณภาพมาตรฐานสินค้าทั้งในประเทศและการส่งออก
2. สนับสนุนการขยายบทบาทหน่วยงานตรวจสอบรับรองภาคเอกชนที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งสนับสนุนผู้ประกอบการให้จัดทำระบบการเฝ้าระวังความปลอดภัยสินค้าที่ตนผลิตนำเข้าหรือส่งออกด้วยตลอดจนสนับสนุนให้ชุมชนที่มีความเข้มแข็งหรือกลุ่มผู้บริโภคสร้างระบบเฝ้าระวังสินค้าอาหาร

3. เพิ่มขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการตรวจสอบทั้งภาครัฐและเอกชน โดยขยายบทบาทห้องปฏิบัติการภาคเอกชนสำหรับการตรวจสอบเชิงพาณิชย์
4. นำระบบการตามสอบหรือการตรวจสอบย้อนกลับมาใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตามสาเหตุและแก้ไขปัญหาความปลอดภัยด้านอาหารได้อย่างรวดเร็ว
5. เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานประเมินความเสี่ยงด้านอาหาร เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเป็นเครื่องมือในการต่อรองและลดข้อโต้แย้งในการค้า
6. ปรับปรุงกฎระเบียบหรือข้อกำหนดเพื่อการปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารนำเข้าโดยให้มีความสมดุลระหว่างการคุ้มครองผู้บริโภคและการอำนวยความสะดวกทางการค้าตลอดจนสอดคล้องกับพันธกรณีขององค์การการค้าโลก
7. บูรณาการการตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้าของหน่วยงานต่างๆ โดยเน้นการประสานการบังคับใช้ตามกฎหมายต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
8. จัดทำความเท่าเทียมกันในการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรและอาหารกับหน่วยงานระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้าสำคัญ เพื่อสร้างการยอมรับระบบตรวจสอบรับรองของไทยและอำนวยความสะดวกด้านการค้า

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านอาหารศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในเรื่องอาหารศึกษา

1. บูรณาการภาครัฐและเอกชนในเรื่องอาหาร ศึกษาทั้งเรื่องของนโยบายการใช้ทรัพยากรทั้งบุคลากร สื่อ และงบประมาณ ตลอดจนการดำเนินงาน รวมทั้งเรื่องการทำทุนและการปฏิบัติการในการวิจัย
2. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในพื้นที่มีบทบาทด้านอาหารศึกษาในระดับพื้นที่
3. ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในการเข้ามาสนับสนุนด้านอาหารศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนให้มีการวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ด้านอาหารได้

1. มุ่งเน้นงานวิจัยที่ใช้ศาสตร์ในหลายสาขา เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาเดียวกัน สร้างความร่วมมือในการร่วมวิจัยหลายหน่วยงานและผู้ใช้งานวิจัยมีส่วนร่วมในงานวิจัย
2. สนับสนุนให้มีการศึกษาเรื่องอาหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ของโลกในด้านต่างๆ เช่นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การค้าสากล รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ
3. สนับสนุนให้มีการใช้องค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้มีการศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ

กลยุทธ์ที่ 3 ให้มีการจัดการองค์ความรู้ในเรื่องอาหารศึกษา และเผยแพร่ความรู้ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

1. ให้มีการประมวลความรู้และการปฏิบัติด้านอาหารศึกษาจากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเพื่อถ่ายทอดการค้นพบและเผยแพร่

2. ส่งเสริมให้มีการนำองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารในห่วงโซ่ไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงประจักษ์
3. ส่งเสริมให้ระบบการศึกษามีการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารศึกษาและสนับสนุนการดำเนินงานในห่วงโซ่อาหาร

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมให้เกษตรกร และชุมชนมีความรู้ด้านอาหารศึกษาอย่างเหมาะสม

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นผู้มีความรู้และทักษะในมิติต่างๆ ของอาหารศึกษาสามารถผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ปัจจุบัน
2. สนับสนุนกลไกการรวมกลุ่มของเกษตรกรในชุมชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทางด้านอาหารศึกษาและการประยุกต์ใช้
3. สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชุมชนเพื่อนำความรู้ด้านอาหารศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมพฤติกรรมบริการที่เหมาะสมของบุคคล และชุมชน

1. ส่งเสริมบทบาทของบุคลากรในท้องถิ่นในการพัฒนาพฤติกรรมบริการที่เหมาะสมของประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เกษตรกรดีเด่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมโครงการในการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมบริการที่เหมาะสม ทั้งในเมืองและในท้องถิ่น เน้นการสร้างบทบาทของโรงเรียนและชุมชน
3. เพิ่มช่องทางและประสิทธิภาพการสื่อสารและการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีจิตสำนึกและพฤติกรรมบริการที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต และการหาข้อมูลความรู้เพื่อการบริโภคที่เหมาะสมกับภาวะสุขภาพของตน
4. มีการพัฒนาเครื่องชี้วัดพฤติกรรมบริการที่เหมาะสม
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินภาวะโภชนาการอันเป็นผลของพฤติกรรมบริการและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เพื่อแก้ไขภาวะโภชนาการที่ไม่ปกติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ที่ 1 ปรับปรุงและเสริมความเข้มแข็งโครงสร้างองค์กรในห่วงโซ่

1. ทบทวนภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดบทบาทที่ชัดเจน ลดช่องว่างหรือความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน และศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งองค์กรถาวรในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศอย่างต่อเนื่อง
2. สร้างกลไกเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน
3. สนับสนุนและเร่งรัดให้เกิดการกระจายอำนาจ มอบหมายอำนาจ และผสมผสานการทำงานเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการคุ้มครองผู้บริโภค ลดช่องว่างและความซ้ำซ้อนในการจัดการด้านอาหารของประเทศ
4. วางแผนด้านบุคลากรหน่วยงานภาครัฐให้เหมาะสมกับภารกิจทั้งจำนวนและการพัฒนาขีดความสามารถ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการปรับเปลี่ยนภารกิจรวมทั้งให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจด้วย
5. สร้างระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพพร้อมทั้งตัวชี้วัดเพื่อพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและแผนดำเนินงานให้มีความต่อเนื่องและเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายในห่วงโซ่

1. พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอาหารของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้กฎหมายมีความสมบูรณ์ครอบคลุม มีความทันสมัยสอดคล้องกับสากลและเหมาะสมกับการปฏิบัติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ร่างพระราชบัญญัติการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม พ.ศ...
2. ติดตามประเมินปัญหาและอุปสรรคจากการใช้กฎหมาย เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดการบูรณาการการใช้กฎหมายที่มีอยู่ในหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาฐานข้อมูลและการจัดการ

1. กำหนดทิศทางและสนับสนุนให้เกิดการประสานเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ข้อมูลในการแก้ไขปัญหาด้านอาหารของประเทศ
2. จัดระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่เดิมจากหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศให้มีความทันสมัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและสะดวกต่อการนำไปใช้
3. พัฒนาและนำไปใช้ประโยชน์ระบบการเตือนภัยด้านอาหารในมิติต่างๆ ที่มีอยู่ของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เกี่ยวข้อง
4. ติดตามการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านอาหารของประเทศในทุกมิติ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและพัฒนาปรับปรุงระบบงาน •